

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2024

165 éves az Erdélyi Múzeum-Egyesület

November 22-én került sor *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben – 165 éves az Erdélyi Múzeum-Egyesület* rendezvénysorozatának nyitóünnepségére. A hagyományokhoz híven a rendezvény fővédnöke a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) elnöke, Freund Tamás, a rendezvény tematikája pedig ezúttal *Tudományos tanácsadás a társadalom szolgálatában* címszó volt. A nyitóünnepség az Egyesület számára különleges alkalom volt, ugyanis annak keretében emlékeztünk meg az EME megalakulásának 165. évére.

Az idei tudománynapi rendezvényen több mint 400 előadó 300 előadása zajlott le, 7 könyvbemutató és 8 különböző díjátadó.

Ünnepi megnyitó

Az ünnepi megnyitót hagyományosan a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében tartottuk, ezúttal is a meghívott vendégek mondtak köszöntőt, ünnepi, plenáris előadások hangzottak el, ünnepélyes díjátadás és zenei program is volt. A megnyitó délutáni szekcióján fiatal kutatók tartottak előadást az EME székházában.

Az EME 2002 óta rendszeresen megszervezi *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című rendezvénysorozatot, csatlakozva a Magyar Tudományos Akadémia tudománynapi ünnepéhez. Az ünnepi rendezvény időpontja hagyományosan a november 23-ához közeli hétvége, ezáltal az EME 1859-es alapító közgyűlésére is emlékezünk. Az idei ünnepi megnyitó keretén belül emlékeztünk meg az EME megalakulásának 165. évére.

Az elmúlt évek hagyományaihoz igazodva, az idei, 23. fórum is két részből állt: a pénteki, ünnepi nyitórendezvényen plenáris előadások hangzottak el akademikusoktól és fiatal kutatóktól. A konferencia másnapján vagy a novemberi hónap más időpontjaiban az EME szakosztályai és fiókegyesületei 19 konferenciát tartottak a saját tudományterületükön.

A konferencia pénteki, plenáris rendezvényét **Bitay Enikő**, az EME elnöke nyitotta meg a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Ezt követően **Nagy László**, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság elnöke mondott köszöntőt. A rendezvényen több intézmény részéről hangzottak el köszöntések. **Kocsis Károly**, a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke köszöntötte a jelenlévőket. Ezt követően a hazai és külföldi oktatási, akadémiai intézmények képviselői köszöntötték a résztvevőket. Elsőként **Tonk Márton**, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora mondott köszöntőt, majd **Markó Bálint**, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese és **Nagy Előd Ernő**, a George Emil Palade Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány és Technológiai Egyetem rektorhelyettese. **Debrenti Edit**, a Partiumi Keresztény Egyetem tudományos igazgatója és **Richly Gábor**, a Magyar Művészeti Akadémia főtitkára köszöntötték a jelenlévőket, majd pedig **Lévai Attila**, a Selye János Egyetem dékánhelyettese. A köszöntők sorát **Oláh Emese**, Kolozsvár alpolgármestere és **Simon István Előd**, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusnak konzulja zárta.

Emlékezés az EME megalakulásának 165. évfordulóján

A köszöntéseket az EME megalakulásának 165 éves emlékülése követte. Az emlékülést Bitay Enikő elnök asszony nyitotta meg. Az elnök asszony bemutatta az ***Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) arcképcsarnoka*** című dokumentumfilm- és portréfilmsorozatot, melynek célja az egyesület jeles alapítóinak és vezetőinek bemutatása, életművük és tudományos örökségük megőrzése, valamint széles körű megismertetése. Az EME gazdag történelmére és szellemi örökségére építve, a filmsorozat a magyar tudomány erdélyi képviselőit állítja középpontba, akik példaképként szolgálhatnak a mai és jövőbeli nemzedékek számára. A projekt a Magyar Tudományos Akadémia 200. évfordulójának ünnepéhez is kapcsolódik.

Az emlékülés során hat kiemelkedő személyiséget mutattak be. Rövidfilmen került bemutatásra **Mikó Imre** Egyed Ákos akadémikus, történész által; **Szabó Károly** Sipos Gábor, az EME alelnöke mutatta be, és **Csikszeredai Szabó József**, akit Gaál György történész mutatott be. Tonk Márton, a Sapientia EMTE rektora mutatta be **Tavaszy Sándort**, Petruţ Dávid régész. Finály Henriket mutatta be, míg Bogdándi Zsolt, az EME főtitkára **Jakó Zsigmond** pályáját ismertette.

Ünnepi plenáris előadások

Az ünnepi, plenáris előadások sorát **Lamm Vanda** akadémikus, jogász, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke nyitotta meg. Előadásának címe *A Nemzetközi Bíróság a világpolitika sodrásában*, mely során a világpolitika hatását részletezte a nemzetközi jogi rendelkezésekre. Ezt követően **Tigyi Gábor** akadémikus és lipid-biokémikus, a University of Tennessee Élettani Intézet kutatóprofesszora tartott előadást, *Az immunrendszer csatája a rákos sejtekkel: hogyan győzhet a beteg?* címmel, mely során a rák elleni küzdelem kutatásában elért eredményeit mutatta be. Egy rövid szünetet követően **Szász Levente**, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese tartotta meg *Vállalati digitalizáció és Ipar 4.0: milyen korlátokba ütközünk, és javul-e végül a teljesítmény?* című előadását, melyben a nagyfokú digitalizációval járó eredményeket és korlátokat ismertette az iparban. A plenáris előadások sorát **Tapasztó Levente** fizikus, az MTA doktora, az Energiatudományi Kutatóközpont tudományos tanácsadója zárta. Előadásának címe *A jövő anyagai: atomi rétegenként felépített mesterséges kristályok*, mely során a mesterséges kristályok hasznosításáról számolt be.

Gr. Mikó Imre-emléklapok átadása

Az ünnepi plenáris előadásokat **Egyed Ákos** akadémikus, történész, az EME egykori elnökének köszöntése követte. Először Kocsis Károly a MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke köszöntötte, és adta át az Akadémia ajándékkiadványát Egyed Ákosnak. Majd Bitay Enikő elnök asszony és Sipos Gábor alelnök köszöntötte az EME egykori elnökét. Bitay Enikő köszöntőbeszédében Egyed Ákos akadémiai munkáját és a tudományos közösségért végzett tevékenységét méltatta. Egyed Ákos tiszteletére az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöksége egy emlékplakettet adott át a 95. életévét betöltő akadémikusnak.¹

A köszöntést követte a Gr. Mikó Imre-emléklapok átadása, idén négy díjazott részesült benne. A Gr. Mikó Imre-emléklapokat Bitay Enikő elnök asszony és Bogdándi Zsolt főtitkár adták át. Gr. Mikó Imre-emléklapot kapott **Lamm Vanda** akadémikus, jogász, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke az EME folyamatos működéséhez és az erdélyi magyar tudományműveléshez

¹ <https://eme.ro/hir/egyed-akos-akademikust-torteneszt-az-eme-korabbi-elnoket-koszontottek-szuletesnapja-alkalmabol>

nyújtott támogatása elismeréséül², valamint **Tigyi Gábor** akadémikus és lipid-biokémikus, a University of Tennessee Élettani Intézet kutatóprofesszora a jelentős kutatói tevékenysége, az Erdélyi Múzeum-Egyesület szándékainak megvalósítása és az erdélyi magyar tudományos élet kapcsolatainak szélesítésének elismeréséül.³ A hazai kutatók között elismerésben részesült **Szabó Zoltán-István** gyógyszerész, a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány- és Technológiai Egyetem egyetemi docense jelentős oktatói és kutatói tevékenysége⁴, valamint az EME külső kutatási programjaiban végzett munkája elismeréséül, továbbá **Fejér Tamás** történész, az EME Jakó Zsigmond Kutatóintézetének kutatója a jelentős kutatói tevékenysége, valamint az Erdélyi Múzeum-Egyesület szándékainak megvalósításában kifejtett munkája elismeréséül.⁵

Az ünnepi megnyitót kiskoncert zárta. A résztvevők Peter Willek *Tisztelgő induló* (az Erdélyi Múzeum-Egyesület alapítására, 1859) és Dimitrij Sosztakovics *Prelude, Waltz, Polka* műveket hallhatták. Közreműködtek zongorán Miklós Noémi, hegedűn Simó Sarolta és Sófalvi Emese.

A MTNE 23. fóruma iránti nagy érdeklődésnek köszönhetően a nyitórendezvényen 155 regisztrált érdeklődő vett részt, akadémikusok, kutatók, egyetemi tanárok és hallgatók egyaránt.

Fiatal kutatók a tudomány szolgálatában

A délutáni plenárisok megtartására ez alkalommal is fiatal erdélyi kutatókat kértünk fel különböző szakterületekről, különböző intézmények képviselőit, azzal a céllal, hogy kutatási eredményeiket minél szélesebb körben mutassák be a hazai közönség előtt is, tudományos kapcsolatokat alakítsanak ki, láthatóvá és ismertté váljanak az erdélyi és magyar tudományosság palettáján.

A plenáris előadások délutáni szekcióját Bogdándi Zsolt, az EME főtitkára és Gálfi Emőke történész, a Jakó Zsigmond Kutatóintézet kutatója vezették. Az ülés első felében **Marton László** diabetológus rezidens orvos, az Erdélyi Rezidens Orvosok Szövetségének elnöke *Technológia a diabetológia szolgálatában* címmel tartott előadást. **Pop Rebeka-Anna** a Babeş–Bolyai

² <https://eme.ro/hir/lamm-vanda-akademikust-az-mta-alelnoket-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

³ <https://eme.ro/hir/tigyi-gabor-lipid-biokemikust-az-mta-kulso-tagjat-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

⁴ <https://eme.ro/hir/szabo-zoltan-istvan-gyogyszereszt-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

⁵ <https://eme.ro/hir/fejer-tamas-torteneszt-tudomanyos-kutatot-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

Tudományegyetem, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar tudományos kutatója *Mobilapplikációk a vásárlási forradalomban* című előadását mutatta be. **Veress Nóra-Csilla** geográfus, területfejlesztési szakember, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Földrajz Kar társult oktatója *Erdély legfiatalabb városai. A rendszerváltás után várossá avatott községek fejlődési útja* címmel tartott előadást. Az ülés első felét **Szabó Zoltán-István** gyógyszerész, a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány- és Technológiai Egyetem egyetemi docense *Alapkutatótól rendőrségi feljelentésig. A királis elválasztások szerepe a gyógyszer-analitikában* című előadása zárta.

Egy szünetet követően **Izsán Csaba** történész, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jakó Zsigmond Kutatóintézetének tudományos kutatójának előadása következett, *Középkori szokások tovább élése és a modern harcászat kezdetei. Avagy beszélhetünk-e egységes erdélyi városvédelemről a kora újkorban?* címmel. **Szász István Szilárd** szerkesztő, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Újságírás és Digitális Média Intézetének társult oktatója *Kevert valóság az álhírek és az MI korában* címmel tartott előadást. **Farkas Attila** erdőmérnök, a Sapientia EMTE Sepsiszentgyörgyi Karának egyetemi adjunktusa *A fenntartható erdőgazdálkodás kihívásai változó környezetben* című előadását mutatta be. A felszólalók sorát **Nagy Örs** szerkezettervező mérnök, a Kolozsvári Műszaki Egyetem doktorandusza zárta *Támaszrészletek fontossága és hatásuk a trapézlemezek teherbírására* című előadásával.

A délutáni szekció kérdéseinek megvitatása után az Egyetemiek Háza éttermében került sor az ünnepi fogadásra.

A konferencia másnapján, november 23-án tartották az EME szakosztályai és fiókegyesületei szekcióülését. A társintézményekkel közösen szervezett tudományos rendezvényeket és egyes szakosztályi rendezvényeket november más időpontjaiban tartottak meg.

[Képgaléria](#)

[A rendezvény programfüzete elérhető itt.](#)

A szakosztályi és fiókegyesületi rendezvények lezárását követően ezekről bővebben tájékozódhatnak az EME honlapján.

Résztvevők, szerzők, előadások számokban

Az ünnepi megnyitó és plenáris előadások mellett további 19 szakmai rendezvény gazdagította a tudományos fórumot az EME 7 szakosztálya és 3 fiókegyesülete szervezésében, valamint a Temesvári, a Partiumi szekció és az Országos Magyar Diákszövetség *Balázs Ferenc-díjátadása* szervezésében. Idén több mint 400 szerző 300 előadása került bemutatásra, ezenkívül 7 könyvbemutatóra, 8 különböző díjátadásra, kerekasztal-beszélgetésekre is sor került.

A Magyar Tudomány Napja 23. fóruma megnyitóünnepségén 160 regisztrált résztvevő vett részt, míg a szekcióülésekre összesen 750 résztvevő látogatott el.

Akinek nem sikerült csatlakoznia rendezvényeinkhez, kiadványainkból is tájékozódhat az egyes szakterületeken elhangzott előadásokról. Az évi rendszerességgel megjelenő Certamen sorozatban a Nyelv-, irodalom-, néprajztudomány, Történelem és Művészettörténeti, illetve Zenetudományi szekció előadásait, valamint a Műszaki Tudományos Közlemények sorozatban a reáltudományok szakterületen elhangzott előadások írott változatát olvashatják. A természettudományi előadások közlésre javasolt tanulmányai pedig a Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvanica folyóiratban, az anyagtudományoké pedig az Acta Materialia Transylvanica folyóiratban jelennek meg.

Sajtóvisszhang

Médiapartnerünk, a kolozsvári Román Közszolgálati Televízió *Erdélyi Figyelő* beharangozója és interjú Bitay Enikővel, az EME elnökével:

<https://youtu.be/1YafjUDbhIU?si=YabuNcrakzbeBWYN>

<https://youtu.be/78Zsh2s3jUU?si=vHyxRLcouPOOTZdw>

Médiapartnerünk, az Erdély Tv készített interjút Bitay Enikővel, az EME elnökével:

<https://fb.watch/w6yYGYLI5/>

Médiapartnerünk, a Szabadság napilap közölt beharangozó cikket, riportot és fényképes beszámolót is:

<https://szabadsag.ro/article/evfordulos-unnepsegre-keszul-az-erdelyi-muzeum-egyesulet>

<https://szabadsag.ro/article/az-erdelyi-magyar-tudomanyos-elet-eros-es-osszetarto>

<https://szabadsag.ro/article/165-eves-eme-t-es-25-eves-tudomanyunnepet-koszontottek>

A Kolozsvári Rádió beszámolója:

<https://www.kolozsvariradio.ro/2024/11/26/evfordulok-a-minoseg-es-a-sokszinuseg-jegyeben/>

Rendezvényünket a Magyar Tudományos Akadémia, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a Communitas Alapítvány, a Kolozs Megyei Tanács és a Kolozsvári Városi Tanács támogatták, melyet ezúton is megköszönünk, hiszen hozzájárultak a rendezvény sikeres megvalósításához. A rendezvényről a fényképeket Tóth Orsolya, a plakátokat Székely Adrienn készítette. Külön köszönetünket fejezzük ki a társintézmények szíves együttműködéséért, kiemelve az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottságát, a Babeş–Bolyai Tudományegyetemet és a Sapientia Erdély Magyar Tudományegyetemet, az idei rendezvényünk partnereit.

Kolozsvárt, 2024. november 29.

Bitay Enikő akadémikus,

az EME elnöke

Fotógaléria

